

SÄRMÄ

Vinkit lukutaidon kokeeseen: Tekstianalyysin neljä vaihetta

---

1. LUO ENSIVAIKUTELMA TEKSTISTÄ.

- Silmäile tekstiä ja selvitä sen **aihe**.
- Tarkastele **ulkoasua** ja **huomiota kiinnittäviä kohtia**.
- Pohdi, millaista **lähestymistä** teksti vaatii.

2. TARKASTELE KONTEKSTIA.

- Mikä on **tekstilaji**?
- **Missä** ja **milloin** teksti on julkaistu?
- **Kuka** sen on tehnyt?
- **Miksi** teksti on tehty ja **kenelle** se on kohdistettu?
- Miten konteksti vaikuttaa tekstin **sisältöön** ja **näkökulmaan**?

3. ANALYSOI KEINOJA.

- Varsinaista analysointia varten selvennä itsellesi, mikä tekstissä on **olennaista** ja mitä **tehtävänannossa** pyydetään.
- Sovella sopivia **tarkastelutapoja**. Tutki esimerkiksi tekstin rakentumista, kieltä, vaikutuskeinoja, intertekstuaalisuutta tai lähteitä.
- Tee havaitsemiasi asioiden pohjalta **päätelmiä** ja todista päätelmäsi **tekstihavainnoilla**.

4. TULKITSE JA ARVIOI.

- Tee **kokonaistulkinta** tekstistä.
- Mikä on **teesi** tai **teema**?
- Mitä teksti tuo esiin **elämästä** ja **ihmisestä**?
- Arvioi tekstin **sanomaa** ja **käsittelytapaa**.
- Sido tekstin **keinot** tulkintaasi.

Vinkki! Tekstianalyysin neljän vaiheen avulla analysoit mitä tahansa aineistoa. Käytännössä vaiheet limittyvät. Esimerkiksi konteksti ohjaa koko aineiston tulkintaa, ja vastaavasti ilmaisukeinoja kannattaa tarkastella suhteessa tekstilajiin ja kohderyhmään.

Vinkki! Lukutaidon vastaus kannattaa viedä oikeille raiteille jo alussa. Kytke siis aloitus tehtävänantoon.

SÄRMÄ

Vinkit kirjoitustaidon kokeeseen: Näin suunnittelet ja kirjoitat pohtivan kirjoitelman

---

1. TUTKI, MITEN TEHTÄVÄNANTO JA AIHEET OHJAAVAT KIRJOITTAMISTA.

Vinkki! Nimeä aiheita yhdistävä teema.

2. VALITSE AIHE, JOSTA SINULLA ON OMIA AJATUKSIA JA JOHON LÖYDÄT SOPIVAT AINEISTOT.

Vinkki! Kirjoita omia ajatuksiasi ylös jo ennen aineistoihin tutustumista.

3. IDEOI TEKSTIÄSI. MITÄ TIEDÄT JA AJATTELET AIHEESTA? KOKEILE ERI NÄKÖKULMIA.

Vinkki! Kokeile suunnitteluvaiheessa tajunnanvirtakirjoittamista.

4. TÄYDENNÄ MUISTIINPANOJASI AINEISTOJEN AVULLA. MITEN AINEISTOT TUKEVAT OMIA AJATUKSIA, TÄYDENTÄVÄT NIITÄ TAI OVAT NIITÄ VASTAAN?

Vinkki! Muotoile aineiston pääväite, keskeinen ajatus, tavoite tai teema omin sanoin.

5. VALITSE YKSI TAI MUUTAMA NÄKÖKULMA, JOIDEN AVULLA KÄSITTELET AIHETTA. KARSU MUUT.

Vinkki! Mieti, mikä olisi oman tekstisi pääväite. Rajaa sen avulla näkökulma.

6. SUUNNITTELE TEKSTISI ESITYSJÄRJESTYS JA KAPPALEJAKO.

Vinkki! Jäsentele tekstisi sisältö ajatuskarttaan tai listaksi. Numeroi sisällöt käsittelyjärjestykseen.

7. KIRJOITA TEKSTI. KULJETA AINEISTOJA JA OMIA AJATUKSIA RINNAKKAIN.

Vinkki! Selkeillä aineistoviittauksilla erotat aineistojen ajatukset omistasi.

8. LUE TEKSTI KRIITISESTI LÄPI. MUOKKAA JA VIIMEISTELE.

Vinkki! Panosta kiinnostavaan aloitukseen, lopetukseen ja otsikkoon. Tarkista, että tekstisi on ohjeistuksen mukainen.

9. MUISTA AJANKÄYTTÖ JA HYÖDYNÄ KOKO KÄYTETTÄVISSÄ OLEVA AIKA.

Vinkki! Jos olet jumissa, tyhjennä ajatuksesi viideksi minuutiksi. Muista syödä ja juoda.

VINKKI MOLEMPIIN KOKEISIIN! SUHTAUDU TEHTÄVIIN UTELIAASTI JA MYÖNTEISESTI. OMA INNOSTUS JA VIRE VÄLITTYY VASTAUSTEKSTEIHIN.

Otava
Oppimisen
palvelut